

פרד"ס התורה בפרשת השבוע בעריכת הרב נעם יעקבי שליט"א

מעייץ הפרשה

להקדשות ותורמות ולקבלת העלון במייל:
0506933962@gmail.com n0506933962 פל: 0506933962

איזה מצוות אדם דש בעקביו

ורמזו על אלו בני אדם שאינם נזהרים על ציציותיהן ובאים לידי בזיון וזהו מצוות שאדם דש בעקביו. ע"כ.

והנה המג"א הקשה על ההלכה הנ"ל לגבי גרירת ציצית, ממש"כ בסימן כ"ג דאסור לגרור הציצית על הקברות משום לועג לרש. ומשמע דבעלמא אין איסור, וכן מובא בגמ' גיטין (דף נו ע"א) על בן ציצית הכסת שהיתה ציציתו נגררת על גבי כסתות, ומשמע דאנשים אחרים היו גוררים ציציותיהם על הארץ?

וכתב לתרץ דהציציות של ר' יונתן היו נגררות רק על הקברים שהיו גבוהים, אבל לא על הארץ, ולכן אסרו רק משום לועג לרש, אבל משום ביזוי מצוה אין בכך חסרון, כיון שלא נגררו אלא על מקום גבוה. וגבי בן ציצית הכסת, י"ל דדוקא כשגוררים בעת לבישה נחשב לביזוי מצוה, דנראה כאילו מכבד בהם הבית, אבל אם נגררים דרך הילוכן אין קפידא. אמנם הרוקח בהלכות ציצית כתב בזה"ל: "וישמור שלא ידרוך על הציציות כדאמרין (שבת כב): 'אבוהון דכולהו דם', שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצוות בזויות עליו". ומשמע דאין איסור ביזוי מצוה אלא רק אם דורך על הציצית, אבל בגרירה לבד אין איסור, וכ"כ המלבי"ם בארצות החיים (סימן כ"א). ועפ"ז מיושבת קושיתו של המג"א.

(הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א)

מעייץ הסגולות

סגולת 'ברכת המזון' בכוונה

ומספר הג"ר שמואל דוד הכהן פרידמן מח"ס 'שדה צופים': "ודכירנא שהגאון רבי חיים קרייזוורטה זצ"ל גאב"ד אנטווערפן כשנתארח אצלנו כמה פעמים, על אף שהיה בקי בעל פה בש"ס בבלי וירושלמי, היה נזהר מאוד שלא לברך ברכת המזון אלא מתוך הכתב" (בדידי הוי עובדא").

בתקנות ואזהרות להגה"ק המקובל רבינו משה קורדובירו - הרמ"ה (הובא בספר 'הנהגות צדיקים') אות ח"י כתב: "לברך ברכת המזון בקול רם, כדי שיאמרו בני אחרי אות באות מילה במילה", עכ"ל.

ובספר 'סגולות ישראל' (מערכת מ אות יט) כתב וזה לשונו: "יברר ברכת המזון בקול רם בשמחה ובכוונה, וסימנך (משלי י, כב) 'ברכת ה' היא תעשיר' - ואין ברכת ה' אלא ברכת המזון שהיא מן התורה, כי אין שום ברכה מן התורה רק ברכת המזון, ואם 'לא תוסיף עצב' אלא תשמח בברכת המזון, אז באמת היא תגרום לעושר", עכ"ד.

ובספה"ק 'אגרא דכלה' (פרשת וירא), כי הנשמה היתרה בשבת קודש מתענגת מאוד כשמברך ברכת המזון בכוונה יתרה.

וטעם הדבר, לפי מה שאמרו בזהר הקדוש (פ' פקודי דף רמ"ט ע"ב) שמי שנתייבב נידוי או נזיפה בבית דין של מעלה, הריהו בנדיחו משך ארבעים יום, וכל אותם הימים אין תפלתו נשמעת. על כן נוהגים לעשות תורה בזמנים הנזכרים, כדי שלא יגיע האדם לימים הנוראים במצב שאין תפלתו נשמעת ח"ו. וצריך לזהר מכאן ואילך בכל עניניו שלא יחטא ויתחייב ח"ו נזיפה או נידוי בבית דין של מעלה, שאז אין תפלתו נשמעת ח"ו בראש השנה וביום הכפורים (כה"ח שם).

בשו"ע (או"ח סי' כא ס"ד) איתא: "יש לזהר כשאדם לובש טלית שלא יגרור ציציותיו", וכתב בביאור הגר"א דהוא משום ביזוי מצוה. ובאגור כתב: "כל המגרר ציציותיו עליו הכתוב אומר (ישעיה יד): 'וטאטאתיה במטאטא השמד'.

ובפירוש דעת זקנים מבעלי התוספות (פרשת עקב) כתב על הפסוק **"והיה עקב תשמעון"** - **"מצות שאדם דש בעקביו תשמעון"**, וז"ל: "ומיהו יש תמהין וכי יש מצות שאדם דש בעקביו? וי"ל כגון מצות ציצית שאדם גורר אחריו כמנהג העולם. אמנם שמעתי שכל המגרר ציציותיו עליו הכתוב אומר: 'וטאטאתיה במטאטא השמד', אלא משליכן על כתף ונוטלן ביד". עכ"ל.

ויש לציין בהקשר לזה למובא בספר "שמואל בדורו" על הגר"ש ערנפלד ז"ל (עמי רטז) ח"ל: דוגמא אחת מני אלף תעיד על הכלל כולו, בזהירות ובקפדנות שלא יוגררו ציציותיו על הארץ ויבואו לידי בזיון. כך הוא יושב ועוסק בתפלה כשגופו מעוטף בטליתו ואוחז בידיו הציציות, וזאת למרות שכרוך היה הענין בטורח גדול, בפרט בהגיעו לגבורות. ודקדוק זה "אין בו משום חידוש" היה מנמק, "אלא ראשונים גילו לנו", כשהוא מוסיף להראות מקורו בדברי "דעת זקנים מבעלי התוספות" (ריש פר' עקב) עה"פ והיה עקב תשמעון, פירש"י מצוות שאדם דש בעקביו,

בפרשתנו - פרשת עקב "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" וגו' (ח, י). הנה לפנינו לקט קט של סגולות ברכת המזון בכוונה ובקול מתוך הכתב. כתב בספר "החינוך" (מצוה תל): 'כך מקובלני מרבתי, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויות לו כל ימיו בכבוד' ("משנה ברורה" סי' קפה סק"א). וב"מדרש תלפיות" (ענף בהמ"ז) הביא בשמו, דבנוסח ברכת המזון אין אות פ, פ"א זקופה מאותיות מנצפ"ך, לרמז בא, שכל המברך ברכת המזון בכוונה אין שולט בו לא אף ולא קצץ ("עטרת זקנים" שם). וידועים דברי הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, דברכת המזון בעיא כוונה יותר מתפילה, דתפילה דרבנן וברכת המזון דאורייתא.

עוד כתב ב"מדרש תלפיות" (שם) יכוון מאוד בברכת המזון ובדקדוק מילותיה שלא יבלעם, ואל יברך אלא מתוך הסיודור, כי הכתב מעורר הכוונה, עכ"ד. וכן הקפיד מאוד על כך הרה"ק מהרי"צ מליובאוויטש ('המלך במסיבו' ח"א עמ' קטז). ואומרים בשם הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, שאמר לאחד צעיר לימים, שאם רצונו בבנים יראים ושלמים, יזהר לברך ברכת המזון מתוך הסיודור.

א. נוהגים לעשות התרת נדרים ארבעים יום קודם ראש השנה, ביום כ' באב, וכן ארבעים יום קודם יום הכפורים, בערב ראש חודש אלול, וכן בערב ראש השנה ובערב יום הכפורים (כה"ח שם אות י"ב, ונתייבב ע"ס). ויש לזה רמז בכתוב "לא יחל דברו ככל", סופי תיבות "אלול". ויש שנהגו לעשות את ההתרה אחר תפלת שחרית, ויש שנהגו לעשותה אחר אמירת הסליחות קודם התפלה, כשנשאר זמן פנוי.

מעין הצדיקים

על הרה"צ ר' עמוס כמוס חיים גואטה זצ"ל (הי"ד)

א. אהבת ישראל במסירות נפש

דיבר מורנו וביקש לכתוב על הצדיק המופלא רבי עמוס כמוס חיים (גואטה) זצ"ל מנתני' שהיה מורנו בביתו נאווה קודש ונפגש עמו גם כמה פעמים במירון, ואמר שאף שאצל המון העם נתפרסם בעיקר ע"י ריבוי מופתיו ורוח קדשו (ואכמ"ל), מ"מ עלינו להתחזק וללמוד ממנו את עניני עבודה"י העצומה שלו, וממסירות נפשו על קירוב אלפי נשמות ישראל לאבינו שבשמים, באהבת ישראל עצומה, וכידוע שהלך בדרכו של אאע"ה שפתח אהלו ובית מדרשו לרווחה לכל באי עולם, ונטע גם אש"ל, באכילה ושתייה בשפע גדול לכל הנצרך, והיה פתוחה ההכנסת אורחים שלו במשך כל שעות היממה, ועי"ז נמשכו לשם מאות נפשות ישראל, ודאג למילוי מחסורם, ולקרבת להש"י, והיה בעצמו יושב בבית מדרשו ולא יצא ממנו עשרות שנים (והיה ישן ומתנמנם על כסאו בתוך ביהמ"ד עם כל ריבוי האנשים היושבים סביבו, והיה נזהר שלא להתנמנם יותר מחצי שעה כדרך דהע"ה), והיה מאיר פניו באהבה גלויה ובחיבה לכל אדם, ודאג שכל הזמן יושמעו בבית מדרשו שיעורי תורה, בבחי' המאור שבה יחזירו למוטב, וכן דאג שכל אחד שנכנס לבית מדרשו יתפלל כל התפילות ויקרא מזמורי תהילים, או ישתתף בשיעורי תורה, כפי שהיה קוצב לכל אחד, (ורק אז היה מעניק מברכותיו וכו'), ונתקיימו בו דברי חז"ל (ב"מ דף פה ע"א) עה"פ 'אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה', שע"ז קיבל כח גדול לפעול ישועות נפלאות לבנ"י, בברכותיו הטהורים, וכידוע שרבים נושעו בישועות נפלאות בברכותיו.

ב. התמדתו בתורה"ק

עוד אמר שיש ללמוד מגודל התמדתו בתורה"ק, וכידוע שמעידים עליו שבצעירותו היה מתמיד עצום בתורה"ק בנגלה ובנסתר, ולא היה פסיק פומיה מגירסא, והעידו עליו שהיתה דרכו ללמוד סדרים רצופים של ח"י שעות מעל"ע ללא הפסק דיבור, ואף בעשרות שנותיו האחרונות שהתחיל להסתיר את גדלותו בתורה, וכן הקדיש עצמו גם לסייע לבנ"י בשמיעת צרותיהם ולייעץ להם עצות וברכות וכו', מ"מ היה דורש תמיד שישמיעו באזניו שיעורי תורה, ובעיקר מספרי זוה"ק ורבינו בחיי, בן איש חי, אוה"ח הק' ותניא ועוד, במשך הרבה משעות היממה (והיו מתחלפים משמרות משמרות), ואף כשהיה מתנמנם לא הרשה שיפסיקו את השיעורים שהיו מקריאים באזנו, ואם היו מפסיקים תיכף היה מתעורר ודורש להמשיך להקריא לפניו דברי תורה, (ולפעמים היה מתקן הקוראים כשהיו טועים בקריאתם), וקיים דברי הפסוק 'והגית בו יומם ולילה' כפשוטם, מרוב אהבת התורה שיקדה בו, וכנ"ל שהיתה זו 'תורת חיים' עם 'אהבת חסד', שע"ז דברי התורה שהיו נשמעים בבית מדרשו קירב והחזיר בתשובה הרבה מנשמות ישראל להש"י.

ג. הקמת רשת כוללים ללימוד הקבלה

ובפרט זכה בשנותיו האחרונות להקים במס"נ (ע"י תלמידו המובהק הגה"צ ר' ראובן דורי שליט"א) רשת עצומה של יותר ממאה כוללים הפזורים בכל רחבי הארץ שלומדים בהם יותר מאלף אברכים (כ"ה) בתורת הקבלה בכונה מיוחדת לקירוב הגאולה ברחמים, באופן שלא היה דוגמתו, וכ"ז היה מרוב כיסופיו ותשוקתו לגאולה ברחמים, שידע שזה תלוי בלימוד והפצת תורת הקבלה, ובזה עלינו להמשיך בדרכו הק' להפיץ את לימוד הקבלה בעזר ותעצומות (והוא דאי יסייע וימליץ טוב ממרומים על כל העוסקים בזה, ויפעל להם ישועות גדולות יותר מבחינו, בבחי' גדולים צדיקים וכו').

ד. העתקה מקונטרס תלמידו בענינים הנ"ל - אהבת ישראל

ונעתיק כמה קטעים בענינים הנ"ל מהקונטרס שיצא לעי"נ ('דרכי עמוס' ע"פ סדר הא"ב, מתלמידו הגאון ר' נהוראי יוסף אוחנה ראש

עוד כתב, אין קץ לאהבת ישראל שהיתה בוערת בקרבו, לא היה אצלו שום הבדל בין סוגי היהודים, ליטאים ספרדים חסידים חב"ד מזרחי חרדים חילונים אתיופים רוסיים צרפתיים וכו' וכו'. כולם אהובים כולם ברורים כולם גיבורים, כולם בניו של הבורא יתברך. ולכולם הוא קרא 'אבא' (בויה) בחיבה. (עיי"ש בארוכה).

ה. אהבת והתמדת התורה"ק

אשרי עין ראתה את רבינו (-רבי עמוס) בלימוד התורה, בשמחה ובחיוך וחדוה דאורייתא, וסיפרה הרבנית שכבר בימי צעירותו היה מסתגר ולומד 18 שעות ברציפות בכל יום, והיה בא לבית מערב שבת לערב שבת. וכמה עודד רבנו את עם ישראל קדושים להיות קובעי עתים לתורה בכל יום, ולמסור שיעורי תורה בכל מקום. ולפעמים היה שואל 'בויה, למדת תורה היום? ה' מחכה לך, תתן לו קצת, הוא נתן לך את כל היום'.

ו. דרכו בלימוד התורה לשמה

רבינו אהב מאד שמביאים מקורות בשיעורים, ונהנה מאוד מריבוי ציונים בתורה הקדושה. פעם אחת התבטא ואמר 'כמה מרגליות אפשר לקבל, מרגליות, מרגליות', כשפניו קורנות משמחה. (וסיפר לי משמשו ר' יובל שיחי', שפעם אחת בא רב גדול ומפורסם לבית רבנו, ואמר מקורות רבים, ואחר השיעור אמר לו רבנו 'אני מתפלא איך הוא אומר מקורות לא נכונים ולא מפחד מהש"י, חוץ ממקור אחד שהוא הזכיר הכל לא נכון, ה' ימחל לו').

רבנו היה בקי גדול בתורה, והסתיר זאת במאד מאד, וכמה פעמים כשהיו קוראים לפניו דבר מסוים היה מתקן אותם על טעויות כתיב, וכשפתחו לראות את הדברים במקור ראו כדבריו. פעם אחת ציינו באחד הספרים מקור של איזו מימרא מגמרא מסכת מנחות, והרב אמר שזו טעות, הגמרא היא בחולין בדף פלוני, תבדקו. בדקו ומצאו כדבריו. במוצאי שבת אמר הרב לאחד התלמידים שישלח מכתב למו"ל של אותו ספר, כדי להצילו מטעות.

והיה גורס וגורסים לפניו תמיד בדברי תורה, בספרי הלכה, מוסר, חסידות, דרוש, קבלה, זוה"ק. והיה מתקן את הקוראים לפניו בטעויות מסוימות בספרים. ומעודד אחרים לגרוס ספרים מסוימים, ממקום פלוני עד מקום פלוני, או לקרוא תהילים מפרק פלוני עד פרק פלוני, וכך היו עושים, ורק אחר כך מברך אותם. והיה מעודד אנשים לגרוס בקול רם, כי בכך מקדש האדם את עצמו ממש, וכמו שכתב הפלא יועץ (ערך גרסא), 'זאת תורת האדם הלומד תורה לשמה וכל לימודו אפי' כשלומד עיון ופלפול יהיו בגירסא בפה כי גדל מעלת קול תורה ואותיות פורחות והכל עולה ובונה בשמים עליותיו, ומי שכשהוא לומד ישב בדד וידום יאבד טובה הרבה'. עכ"ל. (ע"כ מקונטרס הנ"ל).